

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА

кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ

Навчально-методичний посібник з планами семінарських занять
з методичними вказівками, рекомендованою основною та довідковою
літературою, завданнями до самостійної роботи та ПМКР, коротким
словником термінів і понять

*для студентів другого курсу денної форми навчання
соціально-психологічного факультету
спеціальностей:*

*6.030.601. Менеджмент;
6.010.106. Соціальна педагогіка*

Житомир
2010

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (Протокол № __ від _____ 2010 року)

Розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри філософії (Протокол № ____ від _____ 2010 року)

У навчально-методичному посібнику на допомогу студентам, котрі вивчають курс філософії, визначені тематика та плани семінарських занять з методичними вказівками, теоретичні та творчі завдання, завдання для самостійної роботи, а також подані ключові поняття й терміни, вказана основна та довідкова література, короткий словник термінів і понять.

Укладач:

Ковтун Н.М. – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії ЖДУ

Рецензенти:

Муляр В. І. – доктор філософських наук, професор кафедри гуманітарних наук ЖДТУ

Козловець М.А. – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії ЖДУ

Сухачов С. Я. – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії ЖДУ

I. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу "Філософія" є дослідження основних історичних етапів та напрямків у розвитку філософії та аналіз основних підходів до розв'язання магістральних філософських проблем.

Для досягнення зазначеної мети курс передбачає реалізацію наступних **завдань**:

- з'ясування основних історичних етапів у розвитку філософії;
- аналіз основних філософських шкіл та напрямків у філософії;
- дослідження основних філософських підходів до розуміння проблем буття, пізнання, походження і розвитку людини, становлення феномену свідомості, суспільства як основної форми існування людської цивілізації;
- формування у студентів цілісної картини розуміння філософії та її ролі у розвитку філософського світогляду та загальнокультурного поступу людства.

II. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Викладання курсу філософії ґрунтується на знаннях, отриманих студентами, насамперед, під час вивчення основ історії, людини і суспільства, правознавства, літератури та профільних дисциплін. Водночас до кола зацікавлення філософії належать і ті, що є невід'ємною складовою наступного вивчення курсів логіки, соціології, політології, релігієзнавства, етики та естетики.

III. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

	Теми	Всього	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Форма контролю
			лекції	практичні	лабораторні	ПМКР		
	Модуль 1 Розвиток філософії від найдавніших часів до XVII ст.	36	10	8		(2)	18	ПМКР
1.	Предмет філософії.	6	2	2			2	
2.	Філософія Стародавнього Світу.	12	4	2			6	
3.	Філософія Середніх віків та епохи Відродження.	8	2	2			4	
4.	Формування філософії Нового часу.	10	2	2			6	
	Модуль 2 Розвиток філософської думки (XVII – XX ст.)	36	12	10		(2)	14	ПМКР
5.	Німецька філософія XVIII – XIX ст.	6	2	2			2	
6.	Класична і некласична філософія XIX ст.	9	3	2			4	
7.	Історія філософської думки в Україні.	12	4	4			4	
8.	Світова філософія в XX – поч. XXI ст.	9	3	2			4	
	Модуль 3 Актуальні філософські проблеми сучасності	36	12	10		(2)	14	ПМКР
9.	Філософське розуміння світу. Буття. Матерія. Всесвіт.	6	2	2			2	
10.	Філософська антропологія. Людина як сутність і екзистенція.	6	2	2			2	
11.	Філософське розуміння свідомості.	6	2	2			2	
12.	Гносеологічні і методологічні функції філософії.	6	2	2			2	
13.	Соціальна філософія.	6	2	-			4	
14.	Філософія в контексті сучасної глобалізації.	6	2	2			2	
	Всього	108	34	28		(6)	46	екза- мен

IV. ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:

- Кожне завдання, виконане студентом на лабораторних та практичних заняттях, оцінюється за 100-бальною шкалою.

91-100 балів	"5"
75-90 балів	"4"
61-74 балів	"3"
26-60 балів	"2"
0-25 балів	"2" без права перескладання (для екзаменів та заліків)

- Викладач встановлює термін, до якого студент зобов'язаний виконати завдання, котрі виносяться на самостійне опрацювання. Завдання, здане студентом невчасно, зараховується, але оцінюється у "0" балів.
- Після вивчення кожного модуля студент виконує підсумкову модульну роботу (ПМР).
- Графік проведення ПМР визначається деканатом.
- Результати ПМР заносяться у відомість.
- У ПМР можуть бути використані 3 типи завдань:
 - *тестові* – орієнтовані на виявлення знань основних понять модуля. Наприклад: (Для якого з історичних типів світогляду притаманні плюралізм, абстрактність та теоретичність мислення: а) релігійного; б) міфологічного; в) філософського). (Сфера філософського знання про загальність і сутність історичного процесу: а) естетика; б) філософія історії; в) естетика; г) філософська антропологія).
 - *теоретичні* – спрямовані на виявлення теоретичних знань студентів. Наприклад: Розкрийте ідеалістичні, матеріалістичні, вульгарно-матеріалістичні, біхевіористські підходи до проблеми походження свідомості.
 - *творчі* – спрямовані на виявлення умінь студентів використовувати набуті знання (під час виконання творчих завдань студентам дозволяється використовувати конспекти, підручники та інші необхідні матеріали без обмежень).
- Студент може автоматично, без складання ПМР, отримати оцінку за модуль, якщо він відвідав не менше 80 % занять та одержав не менше 70 % можливих оцінок. Оцінка за модуль буде дорівнювати середньому арифметичному від суми оцінок, одержаних на практичних заняттях.
- Кредитно-модульна система не передбачає обов'язкового семестрового екзамену для всіх студентів. Студент може автоматично одержати оцінку за екзамен. Вона визначається як середнє арифметичне від суми оцінок за модулі.
- Під час написання ПМР або складання екзамену студент не може отримати оцінку нижчу, ніж та, яку він має за результатами практичних занять (для ПМР) чи за результати підсумкових модульних робіт (для екзамену).
- Студент, який не відпрацював практичні заняття, не допускається до написання ПМР і в залікову відомість йому виставляється "0" балів.
- Під час написання ПМР або складання екзамену студент може користуватися лише тими матеріалами, які дозволені викладачем. У протилежному випадку його робота оцінюється у "0" балів.
- Якщо студент не з'явився на ПМР, у відомості зазначається "не з'явився", а ПМР оцінюється нулем балів.
- Три нездані ПМР є підставою для відрахування студента.

V. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ:

1. Філософія , її предмет і функції.
2. Світогляд, його специфіка, структура, функції.
3. Історичні типи світогляду.
4. Основні філософські проблеми, Головні напрями (школи) розвитку філософії.
5. Місце філософії в духовному і практичному житті людства.
6. Своєрідність філософії Стародавньої Індії та Китаю.
7. Загальна характеристика античної філософії.
8. Натурфілософія Стародавньої Греції, її основні школи. Геракліт, Анаксагор, Емпедокл, Демокрит.
9. Давньогрецька філософія софістів, Сократа і Платона.
10. Філософія Аристотеля, її вплив на подальший розвиток філософії і науки.
11. Особливості філософії у Стародавньому Римі. Епікуреїзм. Стоїцизм. Скептицизм. Неоплатонізм.
12. Особливості філософії Середньовіччя. Теоцентризм. Аврелій Августин.
13. Схоластична філософія середніх віків. Реалізм і номіналізм. Фома Аквінський. Уільям Оккам.
14. Особливості філософії епохи Відродження. Антропоцентризм. Пантеїзм.
15. Емпіризм у філософії Нового часу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк).
16. Раціоналізм у філософії Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц).
17. Філософія Просвітництва, її соціальна спрямованість. Французький матеріалізм XVIII ст. (Д. Дідро, К. Гельвецій, П. Гольбах).
18. Німецька класична філософія: загальна характеристика.
19. Теорія пізнання І.Канта.
20. Філософська система і метод Гегеля.
21. Антропологічний матеріалізм і атеїзм Л. Фейєрбаха.
22. Філософія марксизму. Концепція практики. Матеріалістичне (економічне) розуміння історії. Розробка матеріалістичної діалектики.
23. Перегляд традицій і принципів філософії Нового часу в др. пол. XIX . Раціоналізм й ірраціоналізм.
24. Особливості та основні етапи розвитку української філософської думки.
25. Філософська думка в Україні в XIV – XVI ст. Книжники. Полемісти.
26. Роль Острозького культурно-освітнього центру і братських шкіл у формуванні філософської думки в Україні XVII ст.
27. Філософія в Києво-Могилянській академії (І. Гізель, Ф. Прокопович).
28. Філософія Г. Сковороди.
29. Формування в XIX ст. філософії української національної ідеї (М.Костомаров, Т.Шевченко).
30. Соціально-філософські погляди М. Драгоманова, Лесі Українки, І. Франка.
31. Філософія в Україні у XX ст. (В. Вернадський, Д. Чижевський, В. Липинський, Д. Донцов).
32. "Філософія життя" Ф. Ніцше.
33. Психоаналітична філософія З. Фрейда.
34. Філософія екзистенціалізму: загальна характеристика.
35. Позитивізм та його різновиди.
36. Філософська герменевтика XX ст. Проблема розуміння.
37. Релігійна філософія XX ст. Неотомізм. Персоналізм.
38. Філософська антропология в Німеччині XX ст.
39. Філософське розуміння світу і буття. Основні форми буття.

40. Матерія як об'єктивна реальність. Філософське і природничонаукове розуміння матерії.
41. Філософське розуміння руху. Рух і спокій. Основні форми руху.
42. Простір і час як атрибутивні форми буття.
43. Діалектика і метафізика. Історичні форми діалектики. Принципи діалектики.
44. Поняття закону. Всезагальні, загальні і специфічні закони.
45. Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін.
46. Закон єдності та боротьби протилежностей.
47. Закон заперечення заперечення.
48. Основні категорії діалектики, їх світоглядне й методологічне значення.
49. Походження людини як філософська проблема.
50. Природне і соціальне в людині.
51. Особистість як продукт культурного розвитку.
52. Проблема смертності, безсмертя і сенсу життя людини (філософські аспекти).
53. Антропосоціогенез і розвиток свідомості. Діяльнісна основа свідомості.
54. Сутність свідомості (філософський аспект)
55. Свідомість і мова: єдність і відмінність.
56. Структура свідомості.
57. Філософське трактування феномену безсвідомого.
58. Суспільна свідомість та її структура..
59. Індивідуальна і суспільна свідомість, їх взаємозумовленість.
60. Форми суспільної свідомості.
61. Поняття ідеології, її роль у суспільстві.
62. Поняття пізнання. Об'єкт і суб'єкт пізнання.
63. Основні принципи пізнавального процесу.
64. Роль практики в процесі пізнання. Функції практики.
65. Діалектика пізнавального процесу. Чуттєве і раціональне в пізнанні, їх основні форми.
66. Поняття істини. Істина як процес. Критерії істини.
67. Поняття науки. Основні пізнавальні та соціальні функції науки.
68. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання, їх відмінність і взаємозумовленість.
69. Факт, проблема, ідея, гіпотеза, концепція як основні форми наукового пізнання.
70. Сутність, структура і функції наукової теорії.
71. Поняття методу, методології, методики. Загальнонаукові і спеціальні методи наукового пізнання.
72. Методи емпіричного і теоретичного пізнання.
73. Поняття суспільства. Історичний розвиток наукових уявлень про суспільство.
74. Предмет соціальної філософії. Специфіка соціального пізнання.
75. Цивілізаційна і формаційна концепції суспільного розвитку.
76. Сутність суспільного прогресу та його критерії. Проблема перспектив людства.
77. Філософія про роль і місце людини в історії.
78. Поняття природи в філософії. Природа і суспільство.
79. Суспільство та історія, їхні рушійні сили та чинники.
80. Суспільне виробництво. Матеріальне і духовне виробництво.
81. Продуктивні сили та їх основні елементи.
82. Виробничі відносини та їх структура.
83. Людська діяльність. Структура людської діяльності.
84. Основні сфери суспільного життя, їх характеристика.
85. Соціальна структура суспільства. Класи як важливий елемент соціальної структури.
86. Поняття інформаційного суспільства.

87. Екологічні проблеми сучасної цивілізації.
88. Культура як предмет філософського осмислення.
89. Проблема цінностей у філософії.
90. Глобальні проблеми сучасності (філософські аспекти).